

МВС України
Харківський національний університет внутрішніх справ

Інститут психології імені Г. С. Костюка
Національної академії педагогічних наук України

Консультативна місія Європейського Союзу в Україні

**ОСОБИСТІТЬ,
СУСПІЛЬСТВО,
ЗАКОН:
ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
ТА ШЛЯХИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої пам'яті професора С. П. Бочарової

(30 березня 2017 року, м. Харків, Україна)

Харків
Харківський національний університет внутрішніх справ
2017

УДК 316.3:159.9
ББК 88.5+60.550.52
0-72

*Друкується згідно з рішенням оргкомітету
за дорученнями Харківського національного університету внутрішніх справ
від 13.01.2017 № 9, від 09.02.2017 № 23*

Особистість, суспільство, закон: психологічні проблеми
0-72 та шляхи їх розв'язання: зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. С. П. Бочарової (30 берез. 2017 р., м. Харків, Україна) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; Ін-т психології ім. Г. С. Костюка Нац. акад. пед. наук України ; Консультація місія Європейського Союзу в Україні. – Харків : ХНУВС, 2017. – 240 с.

У матеріалах конференції окреслено найбільш актуальні проблеми взаємодії психологічної науки та різних галузей права; представлено широкий спектр наукових розробок вітчизняних та зарубіжних дослідників з питань упровадження психологічних знань в юридичну сферу. Роботи провідних науковців з Азербайджану, Великобританії, Грузії, Литви, Македонії, Нідерландів, Росії, Узбекистану, України, Фінляндії розв'язують сучасні проблеми юридичної, соціальної, педагогічної, вікової психології, права, кримінології, соціології тощо.

УДК 316.3:159.9
ББК 88.5+60.550.52

Публікації наведено в авторській редакції.

Оргкомітет не завжди поділяє погляди авторів публікацій.

За достовірність наукового матеріалу, професійного формулювання, фактичних даних, цитат, власних імен, географічних назв, а також за розголошення фактів, що не підлягають відкритому друку, тощо відповідають автори публікацій та їх наукові керівники.

Електронна копія збірника безоплатно розміщується у відкритому доступі на сайті Харківського національного університету внутрішніх справ (<http://www.univd.edu.ua>) у розділі «Видавнича діяльність. Матеріали науково-практичних конференцій, семінарів тощо»), а також у репозитарії ХНУВС (<http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>).

© Харківський національний університет внутрішніх справ, 2017

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ І ОСОБИСТІТЬ

АЛЕКСАНДРОВ Юрій Васильович ПОНЯТТЯ ЗРІЛОСТІ ТА ОСОБИСТІСНОЇ ЗРІЛОСТІ В ПСИХОЛОГІЇ.....	10
АЛЕКСЄЄНКО Наталія Володимирівна ТОЛЕРАНТНІСТЬ ДО НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ЯК СПЕЦИФІЧНА УМОВА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	12
БАБЕНКО Анна Александровна СПЕЦИФИКА ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ВОЕННОСЛУЖАЩИХ В СТРУКТУРЕ СЕМЕЙНЫХ ОТНОШЕНИЙ	14
БЛАШ Анастасія Михайлівна СПЕЦИФИКА ЛЕГІТИМІЗОВАНОЇ АГРЕСІЇ У ДІВЧАТ- І ХЛОПЦІВ-СТАРШОКЛАСНИКІВ.....	16
БОНДАРЬ Маргарита Олександрівна ІННОВАТИВНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГІЧНІ КОНТЕКСТИ ПРОБЛЕМИ.....	18
ГАЛАТА Оксана Станіславівна РОЛЬ ЗАВЯТІСТІ У НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛЯРІВ ТА СТУДЕНТІВ	20
ГРЕСА Наталія Володимирівна СПЕЦИФИКА ТОЛЕРАНТНОСТІ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО КОЛЕДЖУ.....	21
ДЖАББАРОВ Хазрат Хусенович «МАССОВАЯ КУЛЬТУРА» И ЕЕ ВЛИЯНИЕ НА ДУХОВНО-НРАВСТВЕННОЕ ПОВЕДЕНИЕ МОЛОДЕЖИ	24
ДЗЮБА Тетяна Михайлівна ТРАВМУЮЧА СИТУАЦІЯ В ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ: ОСОБЛИВОСТІ І НАСЛІДКИ	27
ЖДАНОВА Ірина Вячеславівна, СКОРОХОДОВА Олена В'ячеславівна ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ЖИТТЄВИХ ЦІННОСТЕЙ ПІДЛІТКІВ, СХИЛЬНИХ ДО ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ	29
ЗАЙКА Евгений Валентинович НЕПРОИЗВОЛЬНОЕ ЗАПОМИНАНИЕ ФОНОВОГО ЗРИТЕЛЬНОГО МАТЕРИАЛА СТАРШЕКЛАСНИКАМИ: ВЛИЯНИЕ ВОЗРАСТА, УСПЕВАЕМОСТИ И СКОРОСТИ ДЕЙСТВИЯ	31
ЗЕЛЕНІН Геннадій Іванович ПСИХОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	34
ЗІМОВІН Олексій Іванович, ЗАЙКА Євген Валентинович СТИМУЛЯЦІЯ ТА ВРІВНОВАЖЕННЯ РЕФЛЕКСИВНИХ ПРОЯВІВ ОСОБИСТОСТІ.....	36
КОБИКОВА Юлія Валентинівна ЖИТТЄСТІЙКІСТЬ ЯК РЕСУРС ПОДОЛАННЯ ПІДЛІТКОМ СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ СИТУАЦІЙ	38
КОГУТ Олександра Олександрівна АДАПТАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ У СУЧАСНОМУ ТРАНСФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	40
КОЛЧИГІНА Анна Валеріївна ОСОБЛИВОСТІ ЦІННІСНОЇ ПЕРЕВАГИ МОТИВІВ УСПІХУ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ.....	41
КУЗНЕЦОВ Марат Амирович ЭМОЦИОНАЛЬНЫЙ КОМПОНЕНТ АВТОБИОГРАФИЧЕСКОЙ ПАМЯТИ	43

ЛЕВЧЕНКО Катерина Олександрівна ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕСУРСНОСТІ З ЧИННИКАМИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ У МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ З РІЗНИМ СТАЖЕМ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	45
МАЛІКОВА Нубар Асаф кізі ФЕНОМЕН СМISЛУ ЖИТТЯ У ДОСЛІДЖЕННЯХ ЗАРУБІЖНИХ ПСИХОЛОГІВ.....	47
МИХАЙЛИШИН Уляна Богданівна ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ В СТРУКТУРІ ОСОБИСТОСТІ.....	50
МОХОНЬКО Дарина Сергіївна, СЕЛЮКОВА Тетяна Василівна ОСОБЛИВОСТІ СТИЛЮ САМОРЕГУЛЯЦІЇ У КУРСАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ НУЦЗУ, СХИЛЬНИХ ДО ПРОКРАСТИНАЦІЇ	52
ПОТАПОВА Світлана Миколаївна ПСИХІЧНА САМОРЕГУЛЯЦІЯ НЕГАТИВНИХ СТАНІВ ОСОБИСТОСТІ.....	54
САВКІНА Тетяна Василівна, ЄГОРОВА Тетяна Михайлівна СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА ЕМОЦІЙНИХ СТАНІВ.....	56
САВЧУК Юлія Романівна ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ КОМП'ЮТЕРНОЇ ЗАЛЕЖНОСТІ НА АГРЕСИВНІСТЬ І КОНФЛІКТНІСТЬ У ПІДЛІТКОВОМУ ТА ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ	58
САЛЬНІКОВА Анастасія Валеріївна ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ ОСОБИСТІСНОЇ ЗРІЛОСТІ З СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЮ ДИСТАНЦІЄЮ В МІЖОСОБИСТІСНИХ СТОСУНКАХ У ЖІНОК МОЛОДОГО І ЗРІЛОГО ВІКУ.....	60
СОЛОХІНА Лариса Олександрівна ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЙ ПОВЕДІНКИ В КОНФЛІКТНІЙ СИТУАЦІЇ У СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ ПЕРШОГО ТА ДРУГОГО КУРСІВ.....	62
ТЕСЛИК Наталія Миколаївна ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВІВ МОТИВАЦІЙНОЇ СФЕРИ СТУДЕНТІВ	64
ТКАЧОВА Світлана Миколаївна ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ ТОЛЕРАНТНОСТІ ДО НЕВИЗНАЧЕНОСТІ З ПСИХОЛОГІЧНОЮ РОЗУМНІСТЮ У ЖІНОК РІЗНОГО ВІКУ.....	66
ХАЛИЛОВА Наргиза Икромалиевна О НЕКОТОРЫХ ПОВЕДЕНЧЕСКИХ ПАТТЕРНАХ ПЕДАГОГОВ С ВЫСОКОЙ СТЕПЕНЬЮ РЕФЛЕКСИВНОСТИ	68
ХАРЧЕНКО Світлана Вячеславівна ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ СОЦІАЛЬНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА КОНФЛІКТНОСТІ У СПІЛКУВАННІ.....	70
ШАХОВА Елена Григорьевна TRAUMA RELEASING EXERCISES (TRE) – СОВРЕМЕННАЯ ТЕХНИКА ОСВОБОЖДЕНИЯ ОТ СТРЕССА	73
ШЕВЦОВА Ірина Ігорівна ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ТА ІНТЕРЕСІВ У ПІДЛІТКОВОМУ ТА ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ	75

СЕКЦІЯ II СУСПІЛЬСТВО

БАФАЕВ Мухиддин Мухамматович НАЦИОНАЛЬНАЯ ТОЛЕРАНТНОСТЬ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ОБЩЕСТВА.....	77
---	----

БЛИНОВА Олена Євгенівна СОЦІАЛЬНИЙ КАПІТАЛ В АДАПТАЦІЇ ВИМУШЕНИХ МІГРАНТІВ	79
БУТИЛІНА Олена Вікторівна ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПАТОЛОГІЇ ЯК ПЕРЕДУМОВА РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ ДЕФОРМАЦІЙ	81
VESELINOVSKA Snezana Stavreva, KIROVA Snezana TECHNOLOGY, PEDAGOGY, AND CONTENT KNOWLEDGE – CHALLENGE FOR COOPERATIVITY BETWEEN INITIAL EDUCATION AND PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF SCIENCE TEACHERS	83
ВОРОБІЙОВА Інна Вікторівна СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ, ЯКІ ВИЗНАЧАЮТЬ ДИНАМІКУ ІМІДЖУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ НГУ У МЕШКАНЦІВ ХАРКІВЩИНИ	89
ДАВРОНОВА Дильдора Саидовна ОСНОВИ ІДЕЙНО-ПОЛИТИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ В СЕМЬЕ.....	91
ДЖАНОБИЛОВА Мадина Курбановна ТОЛЕРАНТНОСТЬ В ВОСПИТАНИИ ПОДРАСТАЮЩЕГО ПОКОЛЕНИЯ	93
ЄВДОКІМОВА Олена Олександрівна ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНА ВІЙНА ЯК РІЗНОВИД СОЦІАЛЬНОГО КОНФЛІКТУ	96
ЗАВОРОТНИЙ В'ячеслав Іванович ВІДДАЛЕНІ ПОСТТРАВМАТИЧНІ СТРЕСОВІ РОЗЛАДИ ЯК НАСЛІДОК УЧАСТІ У ВОЄННИХ ДІЯХ.....	98
ЗОТОВА Ганна Віталіївна ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ, ТИПІВ ТА СТРУКТУРИ ВІКТИМНОЇ ПОВЕДІНКИ В ПСИХОЛОГІЇ	101
КАЗМІРЕНКО Вікторія Олександрівна ЖОРСТОКЕ ПОВОДЖЕННЯ З ДІТЬМИ	103
КОВАЛЕНКО Людмила Анатоліївна ВІКТИМНІСТЬ, ЯК ПСИХОЛОГІЧНА КАТЕГОРІЯ.....	105
КРЕЙДУН Надія Петрівна, ПОЛІВАНОВА Олена Євгеніївна, ЯВОРОВСЬКА Любов Миколаївна, НЕВОЄННА Олена Анатоліївна ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕРЦЕПЦІЇ ДІАДИ «ВИКЛАДАЧ – СТУДЕНТ»	107
КУРМАНОВА Владислава Василівна ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ МЕТАКОГНІТИВНОЇ РЕГУЛЯЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПСИХОЛОГІЇ.....	109
ЛЕЩЕНКО Олена Сергіївна ОСОБЛИВОСТІ САМОЕФЕКТИВНОСТІ ЖІНОК, АКТИВНИХ У СУСПІЛЬНОМУ ЖИТТІ КРАЇНИ.....	111
РАУТАРІНТЕ Сарі, ЛОГАЧЕВ Микола Георгійович ПОБУТОВЕ НАСИЛЛЯ ЯК ПРОБЛЕМА СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	113
МАКСИМЕНКО Сергій Дмитрович ГЕНЕТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ У ВИМІРАХ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	115
МОМОТ Оксана Володимирівна ПРОБЛЕМА ДОСЛІДЖЕННЯ КОПІГ-ПОВЕДІНКИ У ПСИХОЛОГІЇ	118
МОСКОВЧЕНКО Валентина Валеріївна СКЛАДОВІ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ	120
МУРАВЬЄВА Валерія Дмитрівна КИБЕРМАНИЯ: ВІДУМАННА УГРОЗА ИЛИ ГЛОБАЛЬНАЯ ПРОБЛЕМА УКРАИНЫ?	122

НІКІТИНА Оксана Петрівна ЗАСАДИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ.....	124
САППА Микола Миколайович ПЛАКАТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ ДЛЯ ЗАБЕСПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ	126
СІНЧЕНКО Дар'я Юріївна ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ СТАТУСНО-РОЛЬОВОЇ ТА ПОВЕДІНКОВОЇ ВІКТИМНОСТІ У ЖІНОК РІЗНОГО ВІКУ	129
СТОГНІЙ Дарія Ігорівна СПЕЦИФІКА КОМУНІКАТИВНИХ УСТАНОВОК ВІРМЕНСЬКОЇ, АЗЕРБАЙДЖАНСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ	131
ТОКОВА Анна Анатоліївна ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ РІЗНИХ СИСТЕМ НАВЧАННЯ.....	133
УСМАНОВА Манзура Наимовна ВЛИЯНИЕ СРЕДСТВ МАССОВОЙ ИНФОРМАЦИИ НА РАЗВИТИЕ АГРЕССИВНОСТИ ПОДРОСТКОВ.....	135
ХРЕПЛИВЕЦЬ Марія Андріївна ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ: ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТУ	138
ШИЛІНА Алла Андріївна, КЛІКУНАС Паулюс ШЛЯХИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ПРИЧИНИ САМОГУБСТВА СЕРЕД ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ.....	139
ЯЛАНСКАЯ Светлана Павловна ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ КРЕАТИВНОГО УЧЕБНО-ВОСПИТАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА СОВРЕМЕННОЙ ШКОЛЫ.....	141

СЕКЦІЯ ІІІ ЗАКОН

БАНДУРКА Олександр Маркович ДО АКТУАЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГІЇ У ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ	143
BRAME William THE GUIDING PRINCIPLES OF POLICING.....	145
БАРКО Вадим Іванович, БАРКО Вадим Вадимович, КИРІЄНКО Людмила Андріївна ПРОФЕСІЙНА УПРАВЛІНСЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ КЕРІВНИКА ПІДРОЗДІЛУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ: ДЕФІНІЦІЇ, ЗМІСТ І СТРУКТУРА	147
БЕВЗЮК Інна Миколаївна РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПРОЦЕСІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ КАНДИДАТІВ НА ПОСАДУ ПРОКУРОРА.....	149
БОЙКО-БУЗИЛЬ Юлія Юріївна ГЕНДЕРНА СЕГРЕГАЦІЯ КЕРІВНИХ ПОСАД В МВС УКРАЇНИ	151
БОЛЬШАКОВА Анастасія Миколаївна ЖИТТЄТВОРЧИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ЯКОСТЕЙ КЕРІВНОГО СКЛАДУ ОВС УКРАЇНИ	153
ВАГІНА Олена Вікторівна МІЖНАРОДНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПОЛІЦІЇ	155

ВЕРЕМЕЙЧИК Вероніка Анатоліївна, СЕЛЮКОВА Тетяна Василівна ОСОБЛИВОСТІ САМОРЕГУЛЯЦІЇ У КУРСАНТІВ НУЦЗУ З РІЗНИМ РІВНЕМ РЕЗИСТЕНТНОСТІ ДО СИТУАЦІЙ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ	157
ВІДЕНЄВ Ігор Олександрович ЗНАЧЕННЯ ПРАВОСВІДОМОСТІ В СТАНОВЛЕННІ СПІВРОБІТНИКА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ	159
ГАВРИЛОВА Анастасія Володимирівна, СЕЛЮКОВА Тетяна Василівна ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ У КУРСАНТІВ ВІЙСЬКОВОГО ВУЗУ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПСИХОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ОФІЦЕРА	161
ДИСА Олена Вікторівна ДО ПРОБЛЕМИ ЖІНОЧОГО ЛІДЕРСТВА У ПОЛІЦІЇ	163
ДУДАРЬ Анна Ивановна, ХУСЯЙНОВ Тимур Маратович ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ И ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ ОСОБЕННОСТИ ПРОВЕДЕНИЯ ДОПРОСА	165
ЖДАНОВА Ірина Вячеславівна, ФЕДЧИШИНА Марина Володимирівна ПРОФЕСІЙНА МОТИВАЦІЯ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ В КОНТЕКСТІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО ЗДОРОВ'Я	167
ЗЕМЛЯНСЬКА Олена Володимирівна ПСИХОЛОГІЧНІ ПИТАННЯ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА	170
ІВАНОВА Юлія Михайлівна, СЕЛЮКОВА Тетяна Василівна ОСОБЛИВОСТІ САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ КУРСАНТІВ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ ЗАЛЕЖНО ВІД ТЕРМІНУ НАВЧАННЯ	172
КАРНАУХ Яна Ігорівна РЕСУРСНІСТЬ ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ПРАВООХОРОНЦІВ	174
КАРПУШИНА Наталія Борисівна ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНО-ЦІННІСНОЇ КОМПОНЕНТИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СЛІДЧОГО	176
КЛИМЕНКО Ігор Володимирович ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ФОРМУВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ ЯК НЕОБХІДНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ	177
КОНЮХОВА Катерина Юріївна ДОСЛІДЖЕННЯ САМОЕФЕКТИВНОСТІ У ПРАЦІВНИКІВ ДСНС УКРАЇНИ	179
КУРГАНОВ Руслан Ігорович, СЕЛЮКОВА Тетяна Василівна РЕФЛЕКСІЯ ТА РЕФЛЕКСИВНІСТЬ ЯК ПСИХОЛОГІЧНІ ФЕНОМЕНИ. ОСОБЛИВОСТІ ВИДІВ ТА ТИПІВ РЕФЛЕКСІЇ КУРСАНТІВ НУЦЗУ	181
ЛАМАШ Ірина Володимирівна, ВАНГЕЛДЕР Герріт Ян ПРОАКТИВНІ КОПІНГИ У ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКАХ ІЗ ПСИХОЛОГІЧНОЮ РЕСУРСНІСТЮ У ПРАВООХОРОНЦІВ З РІЗНИМ ЇЇ РІВНЕМ	183
ЛЕЖУХ Інга Сергіївна ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОПІНГ-СТРАТЕГІЙ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ	185
ЛЕНСЬКА Людмила Валентинівна СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ГРАБЕЖУ	187

МЕРКУЛОВА Юлія Василівна ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДАННЯ УГОДИ ПРО ПРИМИРЕННЯ В ЗАЛЕЖНО ВІД ХАРАКТЕРУ ЗЛОЧИНУ	190
МІЛорадова Наталя Едуардівна, Доценко Вікторія В'ячеславівна ЕКСТРЕМАЛЬНА ПІДГОТОВКА – НЕОБХІДНИЙ ЕЛЕМЕНТ ФОРМУВАННЯ ПРАВООХОРОНЦЯ-ПРОФЕСІОНАЛА	192
МІКАЛОВА Наріне Аргентівна САМОРЕГУЛЯЦІЯ ЯК РЕСУРС ЖИТТЄСТІЙКОСТІ КУРСАНТІВ З РІЗНИМ ДОСВІДОМ ВІЙСЬКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	193
ПОСОХОВА Яна Сергіївна МОДЕЛЬ ПРОФЕСІЙНО-ПРАВОВОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ПАТРУЛЬНИХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ	195
ПУШКІН Олександр Анатолійович ВІКОВІ ОБМЕЖЕННЯ ЩОДО МАЛОЛІТНІХ ОСІБ, СТОСОВНО ЯКИХ ПРИЗНАЧАЄТЬСЯ СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА	197
РОГОЗА Яна Русланівна, КУФЛІЄВСЬКИЙ Андрій Станіславович, СЕЛЮКОВА Тетяна Василівна ОСОБЛИВОСТІ СИНДРОМУ ЕМОЦІЙНОГО «ВИГОРАННЯ» У ПРАЦІВНИКІВ ПІДРОЗДІЛІВ ДСНСУ	199
РУДАЙ Анна Сергіївна ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕСУРСНОСТІ ПРАВООХОРОНЦІВ	201
САХНІК Олена Володимирівна ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКИХ ПЕНІТЕНЦІАРИСТІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	203
СЕЛЮКОВА Тетяна Василівна ОСОБЛИВОСТІ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ, ОРГАНІЗОВАНOSTІ І САМОКОНТРОЛЮ У МАЙБУТНІХ СПІВРОБІТНИКІВ ДСНСУ	205
СЛІПЕЦЬ Олена Олексіївна МОЖЛИВОСТІ СУДОВОЇ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ДЛЯ ПРАКТИКИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВА СТОСОВНО ДІТЕЙ.....	207
СОКУРЕНКО Валерій Васильович ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	209
ТВЕРДОХЛЄБОВА Наталя Євгеніївна ЗАКОНОМІРНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО	212
ТЮРІНА Валентина Олександрівна СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ЮРИСТА	213
ФЕДОРЕНКО Олена Іванівна ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	215
ФІЛОНЕНКО Володимир Миколайович ДО ПИТАННЯ ВИВЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ В СЕРЕДОВИЩІ ЗАСУДЖЕНИХ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У МІСЦЯХ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ.....	217
КНОJANASHVILI Lasha ADULT TEACHING SPECIFIC CHARACTERS AT THE LAW ENFORCEMENT SUBORDINATE ORGANIZATIONS (AN EXAMPLE OF ACADEMY OF THE MINISTRY OF INTERNAL AFFAIRS OF GEORGIA).....	219
ЦІЛЬМАК Олена Миколаївна ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПСИХОФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ	220

ЧУПРОВ Леонид Федорович К ВОПРОСУ О ПСИХОЛОГИЧЕСКОМ СОПРОВОЖДЕНИИ НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИХ В СИТУАЦИИ ДОЗНАНИЯ, СУДЕБНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ЭКСПЕРТИЗЫ И В СУДЕБНОМ ЗАСЕДАНИИ.....	222
ЧУХРАЄВА Ганна Вікторівна УДОСКОНАЛЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО І ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНОГО ВІДБОРУ ДО ЛАВ ПОЛІЦІЇ.....	224
ШВЕЦЬ Дмитро Володимирович ПСИХІЧНА СТІЙКІСТЬ ПРАЦІВНИКА ПОЛІЦІЇ ЯК ОСНОВА ГОТОВНОСТІ ДО СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЯХ.....	226
ШЕВЧЕНКО Лариса Олександрівна ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕСУРСНОСТІ ЗЛОЧИНЦІВ	228
ШЛОМІН Олександр Юрійович КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ.....	230
ЭЛОВ Зиёдулло Саттарович ПРИЧИНЫ СУИЦИДА СРЕДИ СОТРУДНИКОВ ОВД.....	232
ЮРЧЕНКО-ШЕХОВЦОВА Тетяна Іванівна ПРОФЕСІЙНА ПРАВОСВІДОМІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ.....	235
ЯРОМЕНОК Марина Анатоліївна ДЕТЕРМІНАНТИ ВИНИКНЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДЕФОРМАЦІЇ ПРОКУРОРІВ	237

маскулінні якості, що приваблює оточуючих жінок. Це може свідчити про те, що в жінці, яка виявляє рішучість, сміливість та прагне до самоствердження, інші жінки не бачать конкурентку за чоловічу увагу і тому такій жінці довіряють.

Сама по собі робота в поліції припускає вияв лідерських якостей. А між жінками-лідерами взаємна підтримка – явище рідкісне. На думку експерта з гендерних питань Тамари Марценюк – кандидата соціологічних наук, доцента кафедри соціології Національного університету «Києво-Могилянська академія» «Жінки не завжди підтримують одна одну, бо, на відміну від чоловіків, мають менше досвіду перебування у групах, командах. Наприклад, у чоловіків – це спорт, вуличні компанії тощо. Жінок вчать бути більш покірливими, а не висловлювати свою думку, заступатися за інших» [5].

Активне залучення жінок до роботи в поліції безсумнівне є не лише даниною справедливості, але й кроком до більш ефективної організації суспільства. Урахування жіночого досвіду в правоохоронній сфері у результаті виявляється корисним для всіх. Але цей процес потребує активного науково-психологічного супроводження, залучення зарубіжного досвіду та коригування з боку компетентних фахівців.

Список бібліографічних посилань

1. Виноградова Т. В., Семенов В. В. Сравнительное исследование познавательных процессов у мужчин и женщин: роль биологических и социальных факторов. *Вопросы психологии*. 1993. № 2. С. 63–71.
2. Карделл Ф. Психотерапия и лидерство. СПб.: Речь, 2000. 234 с.
3. Морено Я. Л. Социометрия. Экспериментальный метод и наука про общество. М.: Академ. проект, 2001. 384 с.
4. Морозов А. В. Деловая психология. СПб.: Союз, 2000. 576 с.
5. Про стереотипи на ринку праці, самодискримінацію, як виховати жінок-лідерів та чому чоловікам платять більше: інтерв'ю з соціологинею Тамарою Марценюк // Rabota.ua: сайт. URL: <https://blog.rabota.ua/pro-stereotypnyu-gynok-pratsi> (дата звернення: 24.02 2017).

Одержано 26.02.2017

Рассмотрена проблема службы женщин в полиции, представлен анализ результатов изучения индивидуально-психологических особенностей женщин-лидеров.

Ключевые слова: женщины, полиция, лидерство, индивидуальные особенности, маскулинность, коммуникабельность.

УДК 159.9:351.743

Анна Ивановна ДУДАРЬ,

аспирант кафедры биохимии и физиологии Национального исследовательского Нижегородского государственного университета им. Н. И. Лобачевского, Российская Федерация;

Тимур Маратович ХУСЯИНОВ,

магистр социальной работы, аспирант кафедры философии Национального исследовательского Нижегородского государственного университета им. Н. И. Лобачевского;

менеджер департамента социальных наук Национального исследовательского университета «Высшая школа экономики», Российская Федерация

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ И ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ ОСОБЕННОСТИ ПРОВЕДЕНИЯ ДОПРОСА

Рассмотрены особенности проведения допроса, который представляет собой многоплановое действие, включающее в себя процессуальный, тактический, а также организационный и психологический аспекты.

Ключевые слова: уголовный процесс, допрос.

Согласно результатам проведенных исследований, самым распространенным следственным действием, на которое затрачивается около 25 % рабочего времени следователя, является допрос.

Он представляет собой многоплановое действие, которое включает в себя не только процессуальный, но и тактический, организационный, а так же психологический и этический аспекты.

Основная задача следователя – достичь психологического контакта с допрашиваемым лицом, правильно организовать ход проведения допроса, грамотно зафиксировать полученные данные.

Процессуальная составляющая допроса закреплена в нормах Уголовно-процессуального кодекса РФ (статьи 187–191 УПК РФ) [2]. В частности, прописаны общие правила проведения допроса, порядок фиксации полученных результатов.

Психологическая составляющая состоит в том, что сущность допроса сводится к эффективной коммуникации между допрашиваемым лицом и следователем в ходе которой, последний получает имеющую значение для дела информацию. Успешность данного следственного действия напрямую зависит от мастерства следователя, от умения грамотно построить профессиональное общение, отличающееся специфичными признаками.

Организационная составляющая тесно связана с психологической и заключается в правильной организации процедуры допроса последовательности, логичности задаваемых вопросов, психологической доминанте.

Под этической составляющей понимаются философские концепции о человеке как высшей ценности, субъекте, изначально наделенным свободой. В связи с этим встает серьезная проблема, как соотносить свободу лица, закрепленную на законодательном уровне (например, статья 2 Конституции РФ) [1], и цель уголовного судопроизводства – раскрытие преступлений.

Одной из ведущих характеристик допроса является его последовательность, в которой, согласно литературным данным, выделяют 6 стадий:

- определение цели, задач и предмета допроса;
- подготовка к допросу, изучение личности допрашиваемого, планирование хода проведения данного следственного действия;
- достижение психологического контакта с допрашиваемым лицом;
- получение от допрашиваемого необходимой информации;
- обличение данных в установленную законом форму, анализ полученной информации, разработка дальнейшего хода расследования.

Большую роль играет изучение личности допрашиваемого. В зависимости от его темперамента и характера следователь выбирает наиболее эффективные приемы психического воздействия, строит модели вероятностного поведения обвиняемого на допросе. Немаловажным является правильный выбор времени проведения допроса и способа вызова обвиняемого.

Особое внимание следует обращать на увлечения и склонности конкретного лица. Так, беседа на интересные собеседнику темы способствует установлению психологического контакта, под которым понимают создание особой психологической атмосферы, при которой допрашиваемый относится к следователю с уважением, доверяет ему, не занимает конфликтную позицию, исключает личную заинтересованность сотрудников правоохранительных органов.

В литературе описано множество способов, способствующих установлению психологического контакта, условно их можно разделить на две группы:

1. вербальные (доброжелательное приветствие, беседа на отвлеченные темы, указание на сходство взглядов и т.п.);

2. невербальные (например, «отзеркаливание» позы допрашиваемого, жесты следователя)

Допрос представляет собой особую разновидность коммуникации. Всякое общение построено на психологическом воздействии на собеседника. Оно может носить как открытый, так и скрытый характер.

Допрос также предполагает психическое воздействие. Оно осуществляется посредством применения следователем тех или иных тактических приемов. Некоторые ученые считают, что любое психическое воздействие на допрашиваемого является незаконным, так как вынуждает его к даче определенного (желаемого для следователя) ответа. Другие подчеркивают, что психическое воздействие не тождественно принуждению. Грамотное использование тактических приемов залог раскрытия самого запутанного преступления.

Условно выделяются два вида психического воздействия правомерное (тактические приемы) и неправомерное (психическое насилие). Грань между ними определяется наличием у допрашиваемого свободы выбора.

Однако, что понимать под «свободой выбора», вопрос спорный. По сути, любая стратегия поведения допрашиваемого является совокупностью свободно выбранных им действий, модели поведения. Отсюда вытекает, что стратегия лжи так же попадает по данное понятие, а ее разоблачение является психическим насилием.

Проблема заключается в том, что Уголовно-процессуальный кодекс РФ, практически не оговаривает, какие тактические приёмы являются законными, а какие – нет.

Использование тактических приемов лежит не только в правовой, но и в организационной, психологической плоскости. Только хорошая профессиональная подготовка и высоконравственные качества следователя позволят отличить тонкую уловку от незаконного воздействия.

Список библиографических ссылок

1. Конституция Российской Федерации: от 12.12.1993 // КонсультантПлюс: сайт. URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_28399/ (дата обращения: 24.02.2017).
2. Уголовно-процессуальный кодекс Российской Федерации: от 18.12.2001 // КонсультантПлюс: сайт. URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_34481/ (дата обращения: 24.02.2017).
3. Алексеева Т. А. Индивидуализация тактических приемов при производстве допроса: поддержание психологического контакта. *Вестник Томского государственного университета*. 2015. № 399. С. 156–159. URL: <http://journals.tsu.ru/engine/download.php?id=59021&area=files> (дата обращения: 15.09.2016).
4. Васильев А. Н. Основы следственной тактики: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. М, 2006. 31 с.
4. Васильев В. Л. Юридическая психология. 6 изд., перераб. и доп. СПб.: Питер, 2009. 608 с.
5. Игнатъев М. Е. Некоторые практические советы по тактике допроса. *Российский следователь*. 1999. № 6. С. 50–53.
6. Исаева Л. М., Павлов И. С., Корень С. В. Личность как психолого-социальная единица общества и учет ее особенностей в проведении допросов (опросов). *Научный портал МВД России*. 2014. № 4 (28). С. 121–126.
7. Кретчак Е. Н. Психологические факторы оптимизации профессионального общения следователя. *Вестник по педагогике и психологии Южной Сибири*. 2016. № 2. С. 99–111. URL: <http://bulletinpp.esrae.ru/pdf/2016/2/1050.pdf> (дата обращения: 23.02.2017).
8. Порубов Н. И. Тактика допроса на предварительном следствии. М.: Юрид. лит., 2005. 268 с.
9. Шевченко В. М. Юридическая психология. М.: Юнити-Дана, 2015. 288 с.

Получено 25.02.2017

Розглянуто особливості проведення допиту, який являє собою багатопланову дію, що охоплює процесуальний, тактичний, а також організаційний і психологічний аспекти.

Ключові слова: *кримінальний процес, допит.*

УДК [159. 923:616](477)

Ірина Вячеславівна ЖДАНОВА,

кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-6361-3029>;

Марина Володимирівна ФЕДЧИШИНА,

слухач магістратури Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРОФЕСІЙНА МОТИВАЦІЯ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ В КОНТЕКСТІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО ЗДОРОВ'Я

Представлено результати дослідження професійної мотивації майбутніх працівників поліції залежно від рівня самооцінки їх професійного здоров'я. Показано, що внутрішня професійна мотивація є більш характерною для курсантів з високим рівнем професійного здоров'я. Курсантів з умовно низьким рівнем самооцінки професійного здоров'я відрізняє складне поєднання зовнішніх (негативних і позитивних) мотивів з внутрішньою професійною мотивацією.